

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 311/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Paavo Arhinmäen/vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV311 /2017 vp:

Monien arvioiden mukaan Jemenin humanitaarinen tilanne on vähintään yhtä katastrofaalinen kuin Syyriassa. Kuinka epäinhimillinen ja hirvittävä tilanteen maassa pitäisi olla, etteivät puolustusministeri Niinistö ja valtioneuvosto enää myöntäisi puolustustarvikkeiden vientilupia Jemenissä sotaa käyvään maahan,

ulkoasiainministeriö on antanut kielteisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen arvion Robonic-yhtiön puolustustarvikkeiden vientiluvasta Yhdistyneisiin arabiemiraatteihin. Kenen asiantuntemukseen puolustusministeri Niinistö ja valtioneuvosto nojaavat ulko- ja turvallisuuspoliittisissa arvioissaan, jos ulkoasiainministeriö ei ole riittävän asiantunteva taho ja

kokevatko puolustusministeri Niinistö ja valtioneuvosto omalla toiminnallaan lisäävänsä pakolaisuutta ja islamistista radikalisoitumista, kun ne myöntävät puolustustarvikkeiden vientilupia maihin, jotka osallistuvat humanitaarisen katastrofin aiheuttamaan sisällissotaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi toimii puolustustarvikkeiden viennissä kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten sekä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Keskeisessä asemassa ovat laki puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012) ja valtioneuvoston asetus puolustustarvikkeiden vientiä koskevan lupaharkinnan yleisistä edellytyksistä (311/2013).

Lain lähtökohtana on, että lupa myönnetään, jos se on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaista eikä vaaranna Suomen turvallisuutta. Lupaharkinnassa otetaan huomioon EU:n yhteinen kanta sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvonnasta (2008/944/YUTP) sekä 24.12.2014 voimaan tullut asekauppasopimus (Arms Trade Treaty, ATT). Mahdolliset YK:n turvallisuusneuvoston tai Euroopan unionin asettamat asevientikiellot ja muut pakotteet asettavat ehdottoman esteen viennille.

Luvan saamisen edellytyksenä on luotettava selvitys tavaran lopullisesta käyttäjästä ja loppukäytöstä. Lupa-asioita valmistelee puolustusministeriön asettama poikkihallinnollinen maastavientiasioiden työryhmä, jossa ulko- ja turvallisuuspoliittisesta arviosta vastaa ulkoasiainminis-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 311/2017 vp

teriö. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen arvio tehdään ulkoasiainministeriön vientivalvontatyöryhmissä, ja tarkastelussa hyödynnetään Suomen edustustoverkostoa. Erimielisyyksissä vientiluvan ratkaisee valtioneuvosto.

Lupaharkinta perustuu tarkkaan tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. Euroopan unionin neuvoston yhteisen kannan mukaisesti lupia myönnettäessä arvioidaan sekä määrämaan sisäistä tilannetta ja sen kansallista turvallisuutta että alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta. Lupaa myönnettäessä arvioidaan määrämaan sitoutumista kansainvälisten sitoumusten ja kansainvälisen oikeuden noudattamiseen. Arvio tehdään myös mahdollisesta epätoivotusta jälleenvientiriskistä.

Kansallisen lainsäädännön ja EU:n yhteisen kannan mukaisesti lupaharkinnassa tulee ottaa huomioon kohdemaan ihmisoikeustilanne. Näin on myös tapahtunut ja kielteisiä päätöksiä on tehty perustuen kohdemaan ihmisoikeustilanteeseen. Näin toimitaan myös jatkossa.

Valtioneuvoston kokonaisharkinnassa huomioidaan taloudelliset ja huoltovarmuuteen liittyvät tekijät, mutta ne eivät saa mennä EU:n yhteisten kriteerien edelle. Vastaava käytäntö tapauskohtaisesta harkinnasta on valtaosassa EU-maita. Varsinaiset lupapäätökset tehdään kansallisesti, mutta EU-maat konsultoivat toisiaan aktiivisesti ja niiden tulee ottaa huomioon toistensa päätökset.

Suomi on tehnyt Yhdistyneiden arabiemiirikuntien kanssa yhteistyötä 1990-luvulta alkaen. Yhteistyö on ollut hyvin pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista. Se on koskenut laajasti kahdenvälisen suhteiden vahvistamista erityisesti kaupallis-taloudellis-koulutuksellisissa asioissa.

Arabiemiraatit on merkittävä yhteistyökohde suomalaisyrityksille ja Suomella on korkean teknologian alalla runsaasti tarjottavaa energiatehokkuuden, jätteiden ja veden käsittelyn ja älykäten digitaalisten palvelujen alalla. Suomalaisen puolustusvälineteollisuuden huipputuotteiden tarjonta on osa tätä Arabiemiraattien kokonaisvaltaista maan tulevaisuusstrategioihin pohjautuvaa kehittämistä. Sitä ei voi erottaa Suomen muista vientiponnisteluista alueella.

Vientilupien myöntämisessä on huomioitava myös vastaanottavan maan legitiimi oikeus oman puolustuksensa kehittämiseen. Kehittämishjelmat ovat vuosikymmenten mittaisia, joten vientilupien myöntämisen on oltava johdonmukaista. Linja ei voi heilahdella ilman painavia perusteita. Lähi-idän markkinoille pääsy on vaatinut merkittävää viennin edistämistä ja työ on alkanut tuottaa tulosta. Suomen maine laadukkaiden tuotteiden luotettavana toimittajana tunnetaan.

Jemenin konfliktin johdosta tiettyihin Lähi-idän alueen vientiaikeisiin on viime aikoina suhtauduttu aiempaa pidättyvämmiin. Tilannetta ja sen kehitystä arvioidaan jatkuvasti ja tarkasti. Saudi-Arabia ja sen johtama liittouma toimii Jemenissä sen laillisen hallituksen pyynnöstä aseistettua Huthi-Saleh kapinallisryhmittymää vastaan. Molempien osapuolten tekemien iskujen kohdistaminen siviileihin on tuomittavaa ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaista.

Jemenin tilannetta seuraa YK:n turvallisuusneuvoston asettama Jemenin pakotekomitea. Se raportoi Jemenin tilanteesta vuosittain. Komitea on laatinut kaksi, vuotta 2015 ja 2016 koskevaa,

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 311/2017 vp

varsin laajaa ja perusteellista raporttia. Molemmista todetaan ihmisoikeuksia rikotun niin Saudi-Arabian johtaman koalition kuin kapinallistenkin toimesta. Komitea ei kuitenkaan asettanut vientikieltoja sen enempää Arabiemiraateille, Jemenille kuin Saudi-Arabian johtamalle liittomallekaan. Tällaista kieltoa ei ole myöskään EU asettanut.

Valtioneuvoston 10.7.2017 yksimielisesti hyväksymän vientiluvan alaiset laukaisualustat ovat osa lennokkijärjestelmiä, joita käytetään tiedusteluun, aluevalvontaan, meri- ja rajavalvontaan sekä luonnon katastrofien dokumentointiin ja tilannekuvan luomiseen. Lennokkeja ei ole aseistettu. Ei ole mitään perusteita olettaa, että niitä käytettäisiin ihmisoikeuksien loukkaamiseen. Pakotekomitean raporteissa ei ole myöskään millään tavoin viitattu lennokkien olleen mukana näissä iskuissa.

EU:n jäsenvaltiot vievät edelleen puolustusmateriaalia Persianlahden alueelle merkittävässä määrin. Eurooppalaisessa vertailussa Suomen linja on yksi tiukimmista. Pohjois-Euroopan maat muodostavat Suomelle merkittävän viitekehyksen vientilupien harkinnassa. Muun muassa Saksa ja Ruotsi ovat jatkaneet tänä vuonna vientilupien myöntämistä alueelle.

Suomi myönsi vuonna 2016 Arabiemiraatteihin kolme pysyvää vientilupaa. Väliaikaisia vientilupia esittely- ja testikäyttöön myönnettiin kahdeksan. Tänä vuonna pysyviä vientilupia on myönnetty viisi. Saudi-Arabiaan ei myönnetty vuonna 2016 yhtään vientilupaa ja tänä vuonna on myönnetty kaksi vientilupaa.

Saksa vei Arabiemiraatteihin vuonna 2016 puolustusmateriaalia 334 miljoonalla eurolla ja Saudi-Arabiaan 530 miljoonalla eurolla sisältäen lennokkijärjestelmien tuoteluokkaan kuuluvaa materiaalia. Tänä vuonna huhtikuun loppuun mennessä Saksa on myöntänyt Arabiemiraatteihin 33 vientilupaa ja Saudi-Arabiaan 16 vientilupaa sisältäen lennokkien tuoteluokkaan kuuluvaa materiaalia.

Ruotsi on myöntänyt vuoden 2016 aikana vientilupia Arabiemiraatteihin 11 eri tuoteluokkaan kuuluvalla materiaalilla sisältäen mm. aseita, pommeja, torpedoita, raketteja, ohjuksia ja räjähteitä, lentokoneita ja lennokkeja, moottoreita ja niiden laitteita sekä varaosia, tulenjohto- ja tähytysvälineitä, ohjelmistoja ja tuotantoteknologiaa. Saudi-Arabiaan Ruotsi myönsi vientilupia 6 eri tuoteluokkaan kuuluvalla materiaalilla sisältäen lennokkijärjestelmien tuoteluokan.

Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin ei kohdistu kansainvälistä asevientikieltoa ja vientilupapäätös on tehty kansallisen lainsäädännön sekä Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti.

Helsingissä 31.7.2017

Jussi Niinistö
Puolustusministeri